

A CSBK debreceni találkozója

A Csillagászat Baráti Köre kétél-vente megrendezendő legrangosabb eseménye az Országos Találkozó. A XV. Találkozót 1988. július 14—17. között Debrecenben tartották. A szakmai-, szervezeti- és kulturális programban a helybeliekkel együtt mintegy 120 fő vett részt.

Az utóbbi két esztendő során kifejtett aktív tevékenységükért a debreceni Találkozón az alábbiakat jutalmazták:

A CSBK legrangosabb kitüntetését — a Zerinváry Szilárd tudományos népszerűsítő íróról elnevezett Zerinváry-émlékérmét — Mizser Attila kapta több éves észlelési és szervezési tevékenységéért, kiemelve az utóbbi két év során a Meteor felelős szerkesztői valamint az észlelő amatőr csillagász kézikönyve szerkesztői tisztában kifejtett tevékenységéért.

Először került kiosztásra a Róka Gedeon emlékérem, melyet kiváló csillagászati ismeretterjesztő tevékenység elismerésére alapított a CSBK. 1988-ban Zajjác György és Szoboszlai Endre (Debrecen) valamint Paszt György (Szeged) és Dévai Antal (Győr) tagársunk kapta meg ezt az elismerést.

A debreceni Találkozón úgy határozott a CSBK vezetősége, hogy a kiváló amatőr csillagászati ill. észlelő tevékenységéért itt és a jövőben évente két személyt fog jutalmazni. Ezen — később elkészítendő — emlékérmét pedig Szentmártoni Béláról, a közelmúltban elhunyt kiváló észlelő amatőr csillagásztól kívánja elnevezni.

A Szentmártoni-émlékérem első négy jutalmazottja: Sári Gyula (Szöny), Kubus Gyula (Bátonytereny), Iskum József (Budapest) és Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, Románia).

Az elismerések záróakkordja a távcsőátadás volt. A TIT Nógrád megyei Szervezete és a DAVAKU Távcso-

építő Munkaközösség által gyártott és jutalmazásra felajánlott Davaku-Tavcsó típusú távcsovet az esztergomi Révész Béla Úttörőház Csillagászati Szakköre (vezetője Mécs Miklós) nyerte el.

Szervezeti szempontból a találkozó mindenkorai másik fontos eseménye a CSBK-vezetőség újjáválasztása. A XV. Találkozó által jóváhagyott vezetőség névsora az 1988—1990-es időszakra:

Balogh István (Kiskunhalas), Berente Béla (Kocsér), Both Előd (Budapest), Gellért András (Budapest), dr. Horváth András (Budapest), dr. Jónás László (Esztergom), Karázi István (Gyöngyös), Kemenes Lászlóné (Pécs), Keszthelyi Sándor (Pécs), Könyű József (Salgótarján), dr. Kulin György (Budapest), Mécs Miklós (Esztergom), Mizser Attila (Budapest), Orha Zoltán (Budapest), Paszt György (Szeged), Ponori Thewrewk Aurél (Budapest), Rozmann Béla (Nyíregyháza), Schalk Gyula (Budapest), Szoboszlai Endre (Debrecen), Szőke Balázs (Budapest), Ujvárosy Antal (Jósvafő), Vértes Ernő (Kőszeg), Vilmos Mihály (Nagykanizsa) és Zombori Ottó (Budapest).

A XV. Találkozó megerősítette funkciójában a Számvizsgáló Bizottság tisztségviselőit, miszerint az elkövetkező ciklusra az elnök Dinga László (Tata), tagok: Holl András (Budapest) és Horváth Ferenc (Veszprém).

A CSBK vezetősége megválasztása után megtartotta első ülését és kijelölte az elnökséget. Elnök: Ponori Thewrewk Aurél, tiszteletbeli elnök: dr. Kulin György, titkár: Zombori Ottó, tagok: dr. Horváth András, Mizser Attila, Schalk Gyula és Vértes Ernő.

Végül köszönetet mondunk a Találkozó helyi szervezőinek a gördülékeny lebonyolításért, mely — egyebek között — lehetővé tette, hogy jobban megismerhessük Debrecen csillagászati és amatőr csillagászati életét.

ZOMBORI OTTÓ
(a CSBK titkára)

Adok-veszek

VENNÉK 4 mm-es Zeiss orthoszkopikus okulárt.

Mizsér Csaba
1136 Budapest
Sallai Imre u. 48.
tel.: 200-756

MEGVÉTELRE KEREMEM a Föld és Ég következő számait: 66/2, 66/6, 67/1, 70/2 és 80/5.

Radnóti Ferenc
1165 Budapest
Nyilvessző u. 1.

ELADÓ Celestron típusú távcső optikai elemei (három korrekciós tag+ 210 mm átmérőjű főtükör valamint két fókusznyújtó tag). Árbeszámítással 160/900-as Zeiss-tükörré cserélném.) Irányár: 52 ezer Ft.

Kedves György
4264 Nyírábrány
Hajnal u. 23.

Levelezés

Fogyatkozásokról, okkultációkról, üstökösészlelésről levelezne angol nyelven két lengyel amatőr: Gregory Kieltyka, ul. Czajkowskiego 92, 38-400 Krosno és Wacław Moskal, ul. Zielona 33, 38-400 Krosno, Poland

Kedvezményes optikák

14/40 akromatikus lencse	
okulárnak, képfordítónak	40 Ft
24/60 akromatikus lencse	
okulárnak, képfordítónak	40 Ft
43/150 akromatikus objektív	150 Ft
57,5/190 akromatikus objektív	280 Ft
Képfordító mikroszkóp- okulár f=5 mm	250 Ft
Belső képállítású masszív fémszerelésű keresőtávcső (30 mm-es, 15x-ös nagyítás)	400 Ft
Kész akromatikus 12x-es keresőtávcső	220 Ft
6x30-as felújított binokli	800 Ft

Megjelent a Kézikönyv

A régen várt kiadvány első kötetei júniusban érkeztek meg a nyomdából. Ezt követően folyamatosan postáztuk az előfizetőknek. A Kézikönyv jelenleg három helyszínen vásárolható meg: az Uránia Csillagvizsgálóban ill. a budapesti és a kecskeméti Planetáriumban (a két kötet ára 240 Ft). Az Uránia Csillagvizsgálótól lehet megrendelni, piros pénzesutalványon.

Fotómelléklet

(Az 1-8. sz. felvételek a Meteor '88 észlelőtáborban készültek)

1. Perseus-ikerhalmaz. 1988.07.

17. 10 perc exp., 2,8/135 tele, ORWO NP 27 film (Szeiber Károly).

2. Trifid-köd, Lagúna-köd. 1988.07.17. 10 perc exp., 2,8/180 tele, Fomapan 800 film (Iskum József).

3. M 31. 1988.07.20. 10 p. exp., 2,8/180 tele, Fomapan 800 film (Iskum József).

4. A Sagitta csillagkép. 1988.07.16., 10 perc exp., 2,8/180 tele, Fomapan 800 film (Iskum József).

5. M 16, M 17. 1988.07.16., 10 perc exp., 2,8/180 tele (Iskum J.)

6. Juhász Róbert és Csáki János (Szigetszentmiklós) 15 cm-es Newton-reflektora.

7. Csatai György 20 cm-es Newton-reflektora.

8. A Meteor '88 észlelőtábor résztvevői.

9. Lohrmann Ervin zirci magán-csillagvizsgálója.

10. A T Gem és az U Gem 1988. 04. 16-án. 10 perc exp., 2,8/135 tele, Fortepan 400 film (Csiszár Tibor).

11. A Liller-üstökös és az AX Per 1988. április 16-án. 10 perc exp., 2,8/135 tele, Fortepan 400 film (Csiszár Tibor).

A rendeléseket dr. Kulin György névre kérjük, 1016 Budapest, Sánc u. 3/b vagy 1118 Budapest, Radvány u. 10. címre.

Egy kérdőív – és tanulságai

A júniusi Meteorral egy kérdőívet küldtünk ki, melyben arra kértük olvasóinkat, hogy írják meg lapunkkal kapcsolatos véleményüket, javasolataikat. A kérdőívek 1/3-a érkezett vissza, ami a hasonló közvélemény-kutatásokhoz viszonyítva rendkívül jó eredmény. Arra kérjük olvasóinkat, hogy a kérdőíveket – mostmár a június 30-i beküldési határidőtől függetlenül – minél többen juttassák el szerkesztőségünknek. Minden, lapunkkal kapcsolatos véleményt nagyra értékelünk!

Nem kívánjuk pontos statisztikai adatokkal untatni az Olvasót, inkább egy általános képet próbálunk felvázolni a kérdőív 16 rovata alapján. Ennek alapján egy – a valóságban persze nem létező – "átlagos Meteor-előfizető" 30 éves, ami egyrészt azt is jelzi, hogy észlelőmozgalmunk felnőtt korba lépett, másrészt azt, hogy a fiatal amatőrök számára talán sok a 300 Ft (12–83 év közötti korúak fizetnek elő a Meteorra). Külön öröm, hogy van néhány olyan előfizetőnk is, akik tagjai voltak a Magyar Csillagászati Egyesületnek! Az olvasók fele végez rendszeres észleléseket, mégpedig átlagosan 7,5 éve (néhány hónap és 60 év a két szélsőérték). Igen örvedetes, hogy szinte mindenki rendelkezik valamilyen távcsővel. 50%-uk főműszere tükrös távcső, az átmérő átlaga 15 cm (6–40 cm közötti méretek). A válaszadók egynegyede binokulárt nevezett meg főműszerének (itt a 7x50-es és a 10x50-es a leggyakoribb típus). A megmaradó 25% különféle lencsés távcsövekkel rendelkezik (U/43-tól 10, 15 cm-es refraktorokig).

Statisztikánk szerint pártoló tagjaink 1/5 része rendelkezik személyi számítógéppel (ill. hozzájuthat munkahelyén). A legelterjedtebb típusok a Commodore (C-64, C-16, C plus 4, C-128) és a ZX Spectrum. A legnagyobb szóródás a csillagászati könyvek számában mutatkozik (1 és 2580 között, bár az utóbbi szám valószínűleg nem saját könyveket jelent). A már említett átlagos Meteor-előfizető 50 csillagászati könyvvel rendelkezik. Az atlaszok között majdnem mindenkinél szerepel a Meteor Atlasz ill. közismert, itthon hozzáférhető térképek. Viszonylag sokan birtokolják az AAVSO Variable Star Atlas-t és Vehrenberg fotografikus Falkauer Atlaszát.

Olvasóink 20%-a tagja a CSBK-n kívül más csillagászati szervezetnek. A két legtöbbet említett szervezet az AAVSO és a Macsit.

Ami az észlelési körülményeket illeti, 60% otthon (ill. állandó helyen), 40% változó helyszíneken végzi megfigyeléseit. Mindössze heten jelezték, hogy – többnyire alkalmanként – bemutató csillagvizsgálóban észlelnek.

A kiegészítő eszközök között többnyire különféle szűrőket, Hold- és bolygófényképező kamerát, napészlelési segédeszközöket, fényképezőgépeket, teleobjektíveket, óragépet (szomorú, hogy ez utóbbi tartozékot kiegészítő berendezésnek kell tekinteniük!) neveztek meg. Két fotoelektromos fotométerről érkezett jelzés.

Olvasóink érdeklődési körét nem tükrözi teljes mértékben a beérkezett megfigyelések száma és megoszlása. Mindenesetre nagy igény van az eddiginél több mély-ég és bolygóészlelési cikkre. Ennek az elvárásnak a jövőben igyekezünk eleget tenni.

Szerkesztőségünk számára a leghasznosabb információt a munkánkkal kapcsolatos vélemények jelentették. A legtöbben a kezdőknek szánt "alapsíkket" hiányolják, majdnem ugyanekkorra az igény a műszaki jellegű cikkek iránt (távcsőépítés, műszertechnika, számítógépes programok). Az első problémát — úgy véljük — a Kézírásvény megjelenése megoldja, míg a másodiknál legjelesebb hazai távcsőépítőink közreműködésére is szükség lenne. Szóban és írásban egyaránt sokszor közöltük, hogy szívesen lehoznánk műszermegoldásokról szóló cikkeket amatőr csillagászaink tollából. Itt elsősorban a hazai talajon álló írások lennének hasznosak!

Ugyancsak sokan említik, hogy rendkívül nehéz tudomást szerezni a Meteororról (és a CSBK-ről), szélesebb körű "önreklám" kellene! Hogy ez mennyire igaz, bizonyítja, hogy lapunkról legtöbben amatőr társuktól vagy az Urániában szereztek tudomást (73%), míg más forrásból (Föld és Ég, Tudomány, ismeretterjesztő könyvek, előadás stb.) együttesen csak 27%-uk. Ezen a téren mindenképpen előre kell lépniük!

Sokan bírálták általában a hazai amatőr viszonyokat és a csillagászati kiadványokat (pl. a Csillagászati évkönyv összezsugorítását). Ezeket a véleményeket továbbítottuk az illetékeseknek. Voltak, akik a hazai csillagászati szervezetek közötti jobb együttműködést, munkamegosztást hiányolták. Szerintünk is fontos lenne jobban koordinálni a tevékenységeket, azonban ehhez valamennyi fél közreműködése szükséges lenne.

Néhány olvasónk szerint a friss hírek csak sokára jelennek meg a Meteorban. Itt számos körülményt kell figyelembe venni, mindenekelőtt a hosszú nyomdai átfutást (mely 2-3 hét is lehet). Mindazoknak, akiknek valóban gyors információkra van szükségük, a Meteor Gyorshíreket ajánljunk, mely gyorsabb átfutással tudósít novákról, üstökösökről, váratlan eseményekről.

A legfőbb tanulságot szintén egy olvasói vélemény szolgáltatja: "Örülök, hogy végre valaki kíváncsi a véleményemre az amatőr társakon kívül is".

Ezt a "közvélemény-kutatást" — valószínűleg kissé eltérő kérdésekkel — időről időre meg kívánjuk ismételni. Azonban mindenkor szívesen vesszük az olvasói véleményeket, hiszen ezek nagyban segítik munkánkat. Ugyancsak szívesen látunk cikkeket, beszámolókat (szakkörök, bemutató csillagvizsgálók munkájáról is), de nemcsak állandó szerzőink tollából!

Porvihar a Marson

Június elején egy nagyobb marsbeli porviharról érkeztek jelentések — jó egyezésben J. D. Beish és D. C. Parker előrejelzésével. A vihar központja a Hellással esik egybe. K. Rhea (Paragould, USA) június 7-én egy kis sárga foltot vett észre a Hellas északnyugati negyedében, mely június 13-áig a Yaonisra terjedt ki. Június 14-én Beish és Parker (Miami, USA) is észrevették az alakzatot, mely június 17-21. között 7500x2500 km-es méretet ért el.